

PM Rotel I (Dnr KS 2025/1283)

Utbildningsdepartementets promemoria Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar, och Universitetskanslersämbetets rapporter

Remiss från Utbildningsdepartementet
Remisstid den 8 januari 2026

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat promemorian Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar, och Universitetskanslersämbetets rapporter till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Förslagen i promemorian kompletterar de förslag som tidigare har lämnats i betänkandet *Belastningsregister kontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83)* samt i promemorian *Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/01126)*.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Socialförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande på grund av kort svarstid. Stockholms Stadshus AB avstår från att besvara remissen.

Stadsledningskontoret lämnar förslagen i remissen utan synpunkt då utbildningar som bedrivs av kommunen inte omfattas av förslagen. Förslagen bedöms inte heller medföra några nya åtaganden för kommunen eller innebära några inskränkningar i det kommunala självstyret.

Arbetsmarknadsnämnden konstaterar att förslagen i remissen enbart tar sikte på att belastningsregisterkontroll ska göras avseende utbildningar som omfattas av högskolelagen. Nämnden har därför inga synpunkter på förslaget.

Socialförvaltningen betonar att det är viktigt att noggrant överväga vilka högskoleutbildningar som ska omfattas av krav på belastningsregisterkontroll vid antagning. En sådan kontroll påverkar den personliga integriteten och kan försvåra återanpassning för personer som tidigare dömts för brott. Därför måste det finnas starka och tydliga skäl innan kontroller införs, och de ska bara gälla där det verkligen behövs.

Föredragande borgarrådets synpunkter

De förslag som framkommer i remissen berör inte kommunens egna utbildningar och innebär därmed inga nya åtaganden eller inskränkningar i det kommunala självstyret, vilket stadens remissinstanser också konstaterar.

Jag anser dock att det är avgörande att barn, elever och patienter möter yrkesutövare som är lämpliga för sina uppdrag. Samtidigt måste lagstiftningen värna den personliga integriteten och ge människor goda möjligheter att komma tillbaka efter avtjänat straff. I socialförvaltningens tjänsteutlåtande finns betydelsefulla aspekter beskrivna och jag delar bedömningen att registerkontroller endast ska införas där det finns tydliga och välmotiverade skäl.

Jag anser också att det är klokt att vara eftertänksam och inte föreslå skarpa förslag där lärosäten ges generell åtkomst till belastningsregistret och domstolar åläggs en underrättelseskyldighet. Denna avvägning mellan trygghet och integritet är central i ett rättssäkert system.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Stockholm den 17 december 2025

Karin Wanngård

Bilaga

Remiss - Utbildningsdepartementets promemoria Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar, och Universitetskanslersämbetets rapporter, dnr KS 2025/1283-3.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat Utbildningsdepartementets promemoria Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar, Universitetskanslersämbetets delrapport 2023:1 En översyn av bestämmelserna i antagningsregistret, och Universitetskanslersämbetets slutrapport 2023:22 En översyn av förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor..

Förslagen i denna promemoria kompletterar de förslag som tidigare har lämnats i betänkandet Belastningsregister kontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83) samt i promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/01126).

Tidigare förslag

De tidigare förslagen innebär sammanfattningsvis att vissa utbildningar som leder till yrken inom skola och hälso- och sjukvård ska kräva kontroll i belastningsregistret vid antagning. Utbildningar som omfattats i tidigare förslag är lärarutbildningarna, sjuksköterska, läkare, psykolog och fysioterapeut. Däremot bedömdes utbildningar till socionom och jurist inte ha tillräcklig koppling till yrken med sådana krav.

Kontrollerna som ska göras ska gälla allvarliga brott som mord, grov misshandel, sexualbrott, grovt rån, barnpornografibrott (om straffet är annat än böter), hedersbrott, människohandel samt allmänfarliga brott. Även kontroller av misstankeregister för vissa brott, där utdraget inte får vara äldre än sex månader har tidigare föreslagits.

Syftet med förslagen är att skydda barn och elever i skolan och förskolan samt sårbara patientgrupper i hälso- och sjukvården.

Denna promemoria

Förslagen i promemorian kompletterar förslagen i tidigare betänkande och promemoria. En utgångspunkt för de kompletterande förslagen är att krav på belastningsregisterkontroll i samband med antagning till vissa utbildningar kommer att införas.

Fler utbildningar bör omfattas av krav på kontroll i belastningsregistret vid antagning

I promemorian lämnas förslag på vilka ytterligare högskoleutbildningar som bör omfattas av krav på belastningsregisterkontroll inför antagning, utöver de tidigare föreslagna utbildningarna. Inom skolan ska även utbildningar till speciallärare, specialpedagog och studie- och yrkesvägledare omfattas. Inom vården ska även utbildningar till apotekare, arbetsterapeut, audionom, barnmorska, biomedicinsk analytiker, dietist, hälso- och sjukvårdskurator, logoped, optiker, ortopedingenjör, psykoterapeut, receptarie, sjukhusfysiker, tandhygienist och tandläkare omfattas.

Syftet är att öka tryggheten i yrken med ansvar för barn, elever och patienter, även om kontrollerna innebär ett visst intrång i den personliga integriteten. Fler sökande till högskolan kan behöva visa upp utdrag ur belastningsregistret än i tidigare förslag.

Avskiljande av studenter under utbildningen

Vidare beskrivs i promemorian att en följd av de förslag som lämnas är att studenter på dessa utbildningar också ska kunna avskiljas om de under utbildningen begår ett sådant brott som skulle ha nekat dem antagning.

Skyldighet för domstolar

I promemorian redogörs för bedömningen att det inte bör införas en skyldighet för domstolar att underrätta universitet och högskolor om domar avseende brott som kan leda till avskiljande från vissa högskoleutbildningar samt att det inte bör införas någon möjlighet för lärosäten att inhämta uppgifter från belastningsregistret.

Dataskyddsreglering

Den personuppgiftsbehandling som de nya bestämmelserna kan ge upphov till bedöms enligt promemorian vara förenlig med dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Övriga proportionalitetskrav bedöms också vara uppfyllda.

Övrigt

Förslagen bedöms inte innebära medföra några nya åtaganden för kommunerna eller innebära några inskränkningar i det kommunala självstyret.

Ändringarna i promemorian föreslås träda i kraft den 1 juli 2026 och tillämpas första gången vid antagning till utbildning som börjar efter den 31 december 2027.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Socialförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande på grund av kort svarstid. Stockholms Stadshus AB avstår från att besvara remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 november 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förslagen i remissen lämnas i sin helhet utan synpunkt. Utbildningar som bedrivs av kommunen omfattas inte av förslagen.

Verksamheter som bedrivs inom kommunen där personer med yrkeslegitimation anställs, som omfattas av förslagen, bedöms inte påverkas i någon större utsträckning. Personer som söker sådan anställning, där anställningen har krav på yrkeslegitimation och vars utbildning omfattas av promemorian, är oavsett förslagen i promemorian i de allra flesta fall redan idag ålagda att lämna in ett utdrag ur belastningsregistret innan anställning kan medges.

Förslagen bedöms inte medföra några nya åtaganden för kommunen eller innebära några inskränkningar i det kommunala självstyret.

Ställningstaganden

Stadsledningskontoret ställningstaganden avser förslagen i nedan listade avsnitt i promemorian:

- Fler utbildningar bör omfattas av krav på kontroll i belastningsregistret vid antagning
- Avskiljande av studenter under utbildningen
- Skyldighet för domstolar
- Dataskyddsreglering
- Övrigt

Förslagen i remissen lämnas i sin helhet utan synpunkt.

Skälen är följande

- Utbildningar som bedrivs av kommunen omfattas inte av förslagen.
- Verksamheter som bedrivs inom kommunen där personer med yrkeslegitimation anställs, som omfattas av förslagen, bedöms inte påverkas i någon större utsträckning. Personer som söker sådan anställning, där anställningen har krav på yrkeslegitimation och vars utbildning omfattas av promemorian, är oavsett förslagen i promemorian i de allra flesta fall redan idag ålagda att lämna in ett utdrag ur belastningsregistret innan anställning kan medges. Det finns dock vissa kommunala tjänster som i nuläget inte omfattas av kravet på att lämna utdrag ur belastningsregistret inför anställning, men där utbildningen till dessa yrken kommer att omfattas av förslagen. Det är yrken såsom dietist, arbetsterapeut och studie- och yrkesvägledare inom vuxenutbildning, där yrkeslegitimation krävs och tjänsten inom kommunen inte är riktad mot barn och ungdomar eller vård av personer med intellektuell funktionsnedsättning (då krävs redan idag utdrag ur belastningsregistret när sådan tjänst söks).
- Förslagen bedöms inte medföra några nya åtaganden för kommunen eller innebära några inskränkningar i det kommunala självstyret.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 11 november 2025 följande.

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande över remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att justera paragrafen omedelbart.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 november 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Inom kommunal vuxenutbildning bedrivs utbildning inom vård och omsorg. Dessa utbildningar leder inte fram till en examen som träffas av de förslag som föreslås i remissen. Förslaget tar enbart sikte på att belastningsregisterkontroll ska göras avseende utbildningar som omfattas av högskolelagen. Arbetsmarknadsförvaltningen har därför inga synpunkter på förslaget. Arbetsmarknadsnämnden föreslås hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Socialförvaltningen

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 november 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningens kontorslåtande översänds till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Nämnden betonar att det är viktigt att noggrant överväga vilka högskoleutbildningar som ska omfattas av krav på belastningsregisterkontroll vid antagning. En sådan kontroll påverkar den personliga integriteten och kan försvåra återanpassning för personer som tidigare dömts för brott. Därför måste det finnas starka och tydliga skäl innan kontroller införs, och de ska bara gälla där det verkligen behövs.

Promemorian innebär att fler sökande till högskolan kan behöva visa upp utdrag ur belastningsregistret än i tidigare förslag.

När det gäller socionomutbildningen konstaterar nämnden att frågan inte tas upp i den aktuella promemorian, men att den behandlades i tidigare utredning (SOU 2021:83). Nämnden instämmer i den bedömningen – socionomutbildningen Tjänsteutlåtande Dnr SOF 2025/828 Sida 4 (4) Remiss av Utbildningsdepartementets promemoria Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar, och Universitetskanslersämbetets rapporter bör inte omfattas av registerkontroll vid antagning, eftersom socionomer varken har yrkeslegitimation eller något generellt krav på registerkontroll vid anställning. Nämnden håller också med om att studenter ska kunna stängas av om de under utbildningen begår brott som skulle ha hindrat antagning.

Nämnden delar också bedömningen att domstolar inte ska vara skyldiga att meddela universiteten om sådana domar, och att lärosätena inte bör få direkt tillgång till uppgifter i belastningsregistret.